

Niekatalogowana usterka na znaczku olimpijskim PSPZP 810 (Fi. 848)

W dniu 2.11.1956 r. została wprowadzona do obiegu okolicznościowa seria znaczków "Igrzyska Olimpijskie – Melbourne 1956", składająca się z sześciu znaczków o nominałach: 10, 20, 30, 40, 60 gr., oraz 1,55 zł (il.1.).

il. 1 zn. PSPZP 810 (Fi. 848)

Znaczki wykonano techniką kombinowaną, tj. część środkową znaczka techniką stalorytniczow-kłębłodrukową, natomiast pozostałą część znaczka — techniką offsetową (z rytu).^[1] Znaczki były drukowane formami offsetowymi jednosektorowymi i walcami stalorytniczymi dwusektorowymi, w arkuszach 6x7 pól (42 znaczki w arkuszu). W pierwszej kolejności drukowano offsetem tło części zewnętrznej znaczków (ornamenty, nominał, napisy), a następnie stalorytem część środkową znaczków (sylwetki sportowców w okręgu stanowiącym tło części środkowej). Znaczki z tej serii charakteryzują się bardzo dużą ilością usterek, zarówno w części drukowanej stalorytem (przesunięcia druku, druk podwójny, „odwrotka bokserów”), jak też – a może przede wszystkim – w części drukowanej offsetem. Zdaniem St. Walischa w serii tej notuje się najwięcej błędów i usterek druku, przy czym znaczna część z nich ma charakter przypadkowy i niepowtarzalny, szczególnie w odniesieniu do tych fragmentów znaczków, które były drukowane techniką offsetową.^[2]

Jedną z ciekawszych wg mnie usterek jest usterka na ostatnim znaczku z tej serii o nominale 1,55 zł (Fi.848), występująca na 15 polu arkusza drukowego, w postaci

il. 2 - wycinek z arkusza z 15 polem – poprzeczna kreska w kolorze białym.

przekreślonej w górnej części litery K (prawe górne ramię) i A (górny szpic) w słowie „POLSKA” (il. 2.).

Jest to usterka z kategorii przypadkowych, choć **powtarza się** w części nakładu. Jako pierwszy wskazał ją K. Gryżewski w drugiej części artykułu poświęconego usterekom na znaczkach olimpijskich pisząc „...Znaczek 15. Poprzeczna kreska przechodząca przez literę „A” w „Polska”.”^[3]

Najbardziej prawdopodobną przyczyną jej powstania było zanieczyszczenie formy drukowej (drobinka papieru / kurzu). Jej osobliwością natomiast (o czym

K. Gryżewski nie wspomina) jest zmieniający się kolor usterki, w zależności od czasu kiedy drukowano arkusze, na których usterka występuje. Pierwotnie – kiedy forma była zanieczyszczona – usterka miała taki sam kolor jak pozostałe tło

[1] Zarządzenie Ministra Łączności z 25.10.1956 r. (Dz. Ł. Z 1956 r. nr 22 poz.190)

[2] St. Walisch – Niezwykły błędodruk znaczka olimpijskiego z 1956 roku (PZP nr 845) – Przegląd Filatelistyczny nr 8/2012

[3] K. Gryżewski – Usterki na znaczkach olimpijskich – Filatelistyka nr 3 i 8 z 1958 r.

znaczką drukowaną offsetem (fioletowy), gdyż element zanieczyszczający płytę był pokrywany farbą, przenoszona następnie przez walec pośredni na arkusz drukowy. Po odpadnięciu lub zmyciu zanieczyszczenia (roztworem nawilżającym stosowanym w technice druku offsetowego) w gumowym walcu pośrednim maszyny drukującej (tzw. obciążu) musiało powstać wgłębienie o większym stopniu hydrofilowości tworząc miejsce niepokrywane farbą, a w związku z tym niezadrukowywane. Stąd na niektórych (drukowanych później) arkuszach usterka ma kolor podłoża (biały), czyli kolor papieru, na którym były drukowane znaczki. Po jakimś czasie powierzchnia gumy na walcu pośrednim wyrównała się (być może w wyniku regulacji maszyny drukującej) i rysunek znaczka na kolejno drukowanych arkuszach był prawidłowy. Niemniej jednak, w części nakładu usterka ta występowała i jako taka mogłaby moim zdaniem zostać opisana w katalogu (nota bene katalog Fischera jest bardzo wstrzemięźliwy jeśli chodzi o usterki na znaczkach tej serii, pomimo że wiele z nich ma charakter powtarzalny i zostało opisanych w kilku poważnych opracowaniach publikowanych na łamach wydawnictw filatelistycznych).

Poniżej prezentuję zdjęcia kilku wycinków i dużego fragmentu arkusza znaczka, na których opisana usterka występuje w obu postaciach.

il. 3.- wycinki stemplowane; poprzeczna kreska w kolorze fioletowym.

il. 4.- wycinek niestemplowany; poprzeczna kreska w kolorze fioletowym.

il. 5.- wycinek niestemplowany; poprzeczna kreska w kolorze białym.

il. 6. – zestawienie usterek wraz z ich obrazem wygenerowanym przy użyciu filtra „Płaskorzeźba”)